

Uudenmaan Eläinsuojelusseuran lehtisiä.

Osasto B.

UUSI
TEURASTUS-ASETUS

ja

lyhykäisiä neuvoja sen käytäntöön sovittamisesta.

Kyhäili

T. K. F.

HELSINKI 1902,
LILIUS & HERTZBERG OSAKEYHTIÖ.

Tänä inhimillisten pyrintöjen aikakautena, jolla on päämääränä oikeuksien tasottaminen, on tultu lähemmin tarkastamaan ihmisen ja eläinmaailman välistä suhdetta. Ja tarkastuksen tuloksena on ollut, ettei ihminen likimainkaan ole täyttänyt Luojan selvää tahtoa.

Luomishistoriasta tiedämme, että ihminen tosin on pantu luomakunnan herraksi, että hän on varustettu rajattomalla vallalla sen ylitse, mutta että hän myöskin kantaa edesvastauksen herruudesta. Se ken vähänkin on nähnyt ja hiukankin kuullut, hänen täytyy tunnustaa ihmisen asettuneen ei luonnon herraksi, vaan hirmuvaltiaaksi. Sillä ainoastaan hirmuvaltiias voi kohdella luontokappaleita niinkuin suurin osa ihmisistä sen tekee.

Palveluksessaan olevia eläimiä räökkää ja kiduttaa hän kovalla työllä, huonolla ruoalla ja pilaantuneella juomalla, pimeillä asunnoilla, lyömällä, repimällä, riuhtomalla ja päälle päätteeksi kauhealla kuolemalla; kesyttömiä eläimiä ajetaan, pyydetään, haavoitetaan, vangitaan ja kidutetaan jos jollakin lailla.

Eipä suotta Jumalan sanassa sanota, että luomakunta huokaa ja ahdistetaan, mutta, ihminen, eivät jää nämä huokaukset unohduksiin, sillä meidät vaaditaan kerran tilinteolle, missä ei pienintäkään julmuutta unhoiteta.

Lohdutukseksemme voimme mainita, etteivät toki kaikki ylitsekäymiset ja rikokset ole syntyneet pelkästä ilkeydestä, vaan omi ymmärtämättömyys, tietämättömyys, ajattelemattomuus jopa tyhmyyskin syynä niihin.

Mutta koska aikamme tunnussana on kansamme kasvattaminen lujaluontoiseksi, oikeutta rakastavaksi, niin sopii toivoa että tuokin tumma häpeäpilkku, jota eläinräökkäykseksi sanotaan, vähitellen katoaa ja me tulemme ymmärtämään, että rakkaus Jumalaa, lähimmäisiämme ja luomakuntaa kohtaan on ainoa tie maan ja kansau onneen. Ja että asiat tällä alalla selviämistään selkiävät, näemme siitä, että yhteiskuntamme kovasta kohtalostaan huolimatta

vaurastumistaan vaurastuu ja oikeuden tieto raivaa itselleen yhä uusia aloja.

Niinpä on tänä syksynä nähnyt päivän valon eräs asetus, joka nostaa maamme Euroopan valtioiden eturiviin, joka osottaa, että Suomen kansa alkaa oikein oivaltaa ihmisen tarkoituksen luomakunnan herrana, joka näyttää, että olemme olleet vastaanottavaiset 19:nneen vuosisadan tieteen työlle tuloksineen — huomanneet eläimenkin olevan varustetun sieluelämällä. Tarkotan asetusta 1/14 p:ltä elokuuta, koskeva kotieläinten teurastamista. Se kuuluu seuraavasti:

Keisarillisen Majesteetin Armollinen Asetus

siitä mitä kotieläimiä teurastettaessa on varteenotettava.

Hänen Majesteettinsa Keisari on Keisarillisen Suomen Senaatin alamaisesta esityksestä suvainnut 1/14 p:nä Elokuuta 1902 Pietarhovissa Armossa vahvistaa seuraavan asetuksen.

1 §.

Kotieläimiä, lukuunottamatta siipikarjaa, älköön teurastettako muulla tavoin kuin eläimen tainnuttamisen jälkeen joko lyömällä sitä otsaluuta vastaan taikka käyttämällä teurastus- tahi ampuma-naamaria, taikkapa laukauksella ampuma-aseesta eläimen otsaluuta tahi korvan juuren alaosaan vastaan; ollen eläimen silmät silloin pidettävät tarkoin peitettyinä.

Kotieläimen äkkiä sairastuttua tahi muun tapaturman kohdattua toimitettakoon kuitenkin, jos asianhaarat sitä vaativat, teurastus muulla tavalla; ollen kuitenkin varteenotettava, että sitä keinoa käytetään, joka eläimelle tuottaa vähimmän kärsimyksen.

Teurastusta älköön toimittako muu kuin täysikasvanut henkilö.

2 §.

Siipikarjan kyniminen sekä muun kotieläimen nylkeminen tahi ylösripustaminen, ennenkuin kuolema on kohdannut, olkoon kielletty.

3 §.

Kotieläimen teurastus on toimitettava suljetussa huoneistossa. Jos sellaista huoneistoa ei ole saatavissa, milloin teurastusta ei

toimiteta ammattimaisesti, voidaan muuta paikkaa joka ei ole kadulta tahi yleiseltä tieltä näkyvissä, teurastukseen käyttää.

Teurastuksessa ei muita henkilöitä saa olla saapuvilla kuin ne, jotka toimitusta varten tarvitaan; älköön myöskään teurastusta toimitettako muun kotieläimen ollessa läsnä tahi välittömässä läheisyydessä.

4 §.

Tämän asetuksen rikkominen rangaistaan enintään sadanviidenkymmenen markan sakolla.

Ministerivaltiosihteeri *Plehwe*.

Luokaamme asetuksen johdosta katsaus sen määräyksiin.

Päävaatimuksena siinä on teurastettavan eläimen *tainnutta-*
minen ennen verenvuodattamista. Tämä tainnuttaminen tapahtuu täydellisesti ainoastaan silloin kuin aivot ja niiden jatko, selkäydin joko saavat kovan tärähdyksen tai läväistään jollakin terävällä aseella. Tärähdys saadaan siten syntymään, että kirveenpohjalla voimakkaasti ja osavasti isketään siihen paikkaan otsassa, jossa ne viivat leikkaavat toisiansa, jotka ajatellaan vedetyiksi kummankin sarven (sarvellisilla eläimillä) tai korvan juuresta vastakkaisella puolella olevan silmän kulmaan — siinä paikassa otsaa on tavallisesti pyörtö. Tämä tapa tainnuttaa eläin »*lyömällä sitä otsaluuta vastaan*» on ensimmäinen, jonka asetus myöntää. Ja se vastaakin tarkotustansa, jos täysikasvuinen, voimakas ja työhön perehtynyt mies sen tekee. Otaksua sopii, että tätä tapaa tullaankin enin käyttämään, 1:si siitä syystä, että tällainen teurastus-ase maksaa verrattain vähän, 2:ksi koska sitä jo viime vuosina on alettu käyttää paikka paikoin maassamme. Eläinystävälliseltä kannalta katsottuna ase myös vastaa tarkotustaan, kun sitä vaan oikein käytetään, jotavastoin se tottumattoman ja heikon kädessä on kauhea kidutuskone. On nähty ja kuultu, miten eläin on tointunut heikon iskun jälkeen ja kurkku auki, verta vuotavana koettanut paeta surmaajaansa. Se, joka siis aikoo käyttää kirveenpohjaa, elköön pitäkö elävät olentoa harjoituskoneenaan, vaan tehkөөn joko matkan Helsinkiin, jossa hänelle teurastuslaitoksessa annetaan neuvoja ja opetusta siinä työssä — tahi tilatkoon Uudenmaanläänin Eläin-

suojelusseuralta halpahintaisia ja käytännöllisiä harjoituskoneita. Itsestäänkin lienee kaikille selvää, ettei tämä tapa ota henkeä pois vaan ainoastaan tainnuttaa.

Toinen asetuksessa mainittu teurastustapa on isku- eli niin- kuin sitä siinä kutsutaan, »*teurastusnaamarin*» käyttäminen. Se on hyvin yksinkertainen, erään hra Bruneaun keksimä ja suomalaisen Ruotsissa asuvan insinööri Gustafssonin parantama kone. Sitä on menestyksellä käytetty ulkomailla, ja ovat sen edestä vanhat teurastustavat saaneet väistyä syrjään. — Kuvassa nähdään sen kokoonpano. Hienoissa vitjoissa riippuva rautapuikko laskeetaan sen läven kohdalle, joka on otsan sattumapistettä vastaan; siihen lyödään moukarilla tai muulla kylliksi painavalla aseella niin lujasti, että tappi painuu otsaluun läpi ja murskaa aivot. Sitten vedetään tappi ulos, ja läpeen pistetään joko rottinkinen tai muu puikko. Sitä tehtäessä eläin sätkii kovasti raajoillaan, vaan ei kumminkaan tunne kipua (sanotaan). Tätä konetta on kaksi eri lajia: suurempi nautaeläimiä, pienempi pikkukarjaa varten. Koneiden hinta on kaupassa 12 ja 9 mk. 20 $\frac{0}{10}$ alennuksella. Koneet tehdään ulkomaalla, jonka tähden ne ovat niin kalliita, mutta jos suurempi määrä tilaajia (edes 1 joka toisesta pitäjistä) yht'aikaa tekisi tilauksensa, voitaisiin niitä saada puolella hinnalla. Lähettäkää tilauksenne Uudenmaanläänin Eläinsuojelusseuralle Helsinkiin, niin kylä ryhdytään koneitten hankkimiseen kohtuhinnalla.

Täydellisen huumauksen ja samanaikaisen äkillisen kuoleman tuottaa kolmas asetuksessa mainittu hengenottokone, s. t. s. »*ampumanaamari*». Sen on keksinyt Baselin kaupungin teurastuslaitoksen johtaja B. Siegmund. Tätä konetta on jo useampia vuosia menestyksellä käytetty Sveitsissä ja muissa Keski-Euroopan maissa sekä myöskin Ruotsissa ja Norjassa. Meilläkin Suomessa sitä on jo olemassa ainakin jokaisessa ajanmukaisessa teurastuslaitoksessa kuin myöskin usealla yksityisellä ajattelevalla eläinten omistajalla. Kaikkialla, missä konetta on käytetty, ylistetään sitä suuresti, ja ammattimiehet ovat yksimielisesti julistaneet sen parhaimmaksi teurastuskoneeksi niin hyvin sen vaikutuksen kuin yksinkertaisen käyttämisen ja hoitamisen suhteen. Se on muita edullisempi siinäkin, että tottunut voi sillä teurasta kiinnisittomattomankin elukan, joten työ käy nopeasti ja vaatii verrattain vähän työvoimia.

Jos vielä otamme huomioon sen seikan, että samalla koneella helposti voi teurastaa lampaita ja vasikoita, jopa sikojakin, niin käy selväksi, että se on kaikkia muita edullisempi. Ennen mainitun Uudenmaapläänin Eläinsuojelusseuran toimesta on ryhdytty koneita valmistamaan kotimaassa, joten nyt voidaan saada taatusti yhtä hyvä kone 8:lla mrk:lla kuin ennen on saatu 15:llä mrk:lla.

Koska kone lähimäisessä tulevaisuudessa varmuudella on saavutettava suurta käytäntöä mainitsen sanasen pari sen käyttämisestä.

a) *Hoito.* Ensimmäinen ehto on varovaisuus; patroonia ladattaessa, nallia sisään pannahessa, ruutia pideltäessä tulee olla varovainen. Kone tarpeineen säilytetään ruostumisen ja tapaturmain välttämiseksi lukitussa kaapissa lämmitetyssä huoneessa.

Käyttämisen jälkeen pyyhitään kone rasvaan kastetulla riivulla.

(Tämä pyssy hoidetaan samoin kuin metsästyspyssykin).

b) *Käyttäminen.* Kone otetaan käteen, ladataan noudattamalla varovaisuutta ja asetetaan lepäämään eläimen otsalle, piipun suu vasten sattumapistettä (katso kuvaa). Kun tämä on tehty ja elukka seisoo hiljaa, lyö teurastaja pienellä puuvasaralla lyöjän nappiin, jolloin ampuma syntyy, ja eläin kaatuu. Kuula, joka tunkee kauvaksi selkäyttimeen, poistetaan sieltä nylkeissä tai lihaa paloiteltaissa.

Suotavaa olisi, että asianomaiset eläinten omistajat, jollei joka mies, niin ainakin kussakin kyläkunnassa yhteen liittyen, yksin neuvoin ryhtyisivät koneen hankkimiseen, että se olisi valmis kotona tarpeen vaatiessa.

Neljäs ja viimeinen luvallinen teurastustapa on eläimen lopettaminen »laukauksella ampuma-aseesta eläimen otsaluuta tai korvanjuuren alaosaan vastaan». Tähän toimeen voidaan käyttää rihlaa, jopa haulikkoakin. Useampia vuosia on jo monella paikkakunnalla sikoja ammuttu pyssyllä, ja se käykin hyvin päinsä, kun on tarkka ampuja ja *tarpeellista varovaisuutta* noudatetaan niin kuin asetuskin määrää, siinä kun näet sanotaan, ettei liikoja ihmisiä enemmän kuin eläimiäkään saa olla läheisyydessä.

Asetuksen ensimmäisen §:n ensi osa loppuu sanoilla: »*ollen eläimen silmät silloin pidettävät tarkoin peitettyinä*». Tähän tar-

koitukseen on tähän asti käytetty paksusta anturanahasta valmistettuja naamareita, jotka maksavat paljon. Nyt olemme ruvenneet valmistamaan niitä öljyynkastetusta rohdinkankaasta, ja voimme myydä niitä 1:llä markalla kappaleen. Teurastuslaitoksissa j. n. e., missä nseampia satoja elukoita vuodessa teurastetaan, täytyy naamarin kyllä olla nahasta, mutta yksityiselle, joka teurastaa korkeintaan 5—6 elukkaa vuodessa, riittää tällainen vedellä helposti puh- taaksi saatava naamari varsin hyvin.

Asetuksen 2:nen, 3:s ja 4:s § ovat siksi selviä, etteivät vaadi lähempää tarkastelua.

Kaikki teurastustavat ovat itsessään julmia, mutta, niin kauvan kuin täydymme käyttää eläinten lihaa ravinnoksemme emmekä voi syödä niitä elävinä, täytyy meidän tappaa ne. Minä omasta puolestani puolustan ampumakonetta käytettäväksi kotiteurastuk- sissa maalla ja iskuria teurastushuoneilla (paitsi silloin kuin suu- ria eläimiä teurastetaan, jotka eivät mene tainnuksiin muutakun ampumalla).

Pyynnöstä saan täten todistaa, että Hämeenlinnan Eläinsuojelus- seuran, Hämeenläänin Maanviljelysseuran viime kesäisen Maanviljelys- näyttelyn ohessa, Hämeenlinnan kaupungissa toimeenpannussa koeteu- rastuksessa *ampumanaamarilla* mainitun teurastustavan, jolla seura jo on tuskattomasti tapattanut kuudettasataa hevosta, etevyys ennen muita teurastustapoja, joita siinäkin tilaisuudessa saatiin nähdä, loistavasti esiintyi ja saavutti moneen sataan nousevan katsojajoukon täyden tun- nustuksen käytännöllisenä ja silmänräpäyksessä tappavana. Hämeen- linnassa, 25 p. Marraskuuta 1902.

A. Th. Böök.

Maisteri.

Hämeenlinnan Eläinsuojelusseuran
v. puheenjohtaja ja sihteeri.

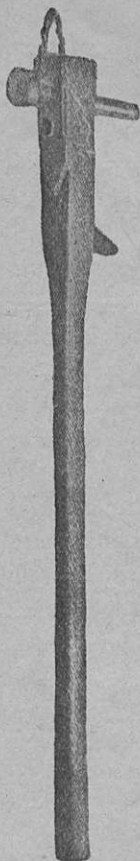

Suosikaa kotimaista teollisuutta.

Kaikenlaisia teurastuskoneita lisäkuluineen, uudenaikaisia lammas- kerihimiä y. m. eläinsuojelusta koskevia tarpeita saadaan sopu hinnalla

Uudenmaan Eläinsuojelusseuran kautta.

Ost. **Helsinki.**

3) Pienempi
iskunaamari.

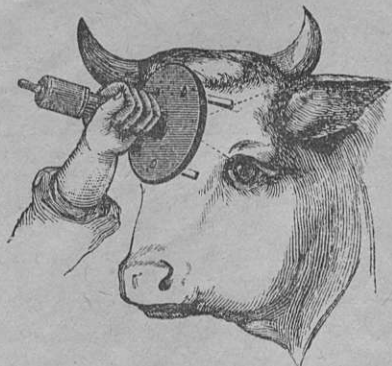
2) Iskunaamari nautaeläimiä varten.

5) Ampumakone naamareineen.

1) Piste, johon lyönti, isku tai ampuma on suunnattava.

4) Ampumakone.